

Datum: 2025-03-12

Ärendenummer: SLK-2024-01115

Socialdepartementet

s.remissvar@regeringskansliet.se

Kopia: s.sof@regeringskansliet.se

Diarienummer: S2024/01966

Göteborgs Stads yttrande över remiss från Socialdepartementet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Sammantagen bedömning

Göteborgs Stad konstaterar att den pågående omställningen till Nära vård med primärvården som nav medför att kommunal hälso- och sjukvård kommer att få en allt större betydelse. Kommunen har i förhållande till regionen ett avgränsat primärvårdsansvar och den kommunala hälso- och sjukvården har också utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen. Göteborgs Stad delar utredningens bedömning om att samverkan mellan region och kommun behöver stärkas för att patienterna ska få den vård som de har rätt till.

Göteborgs Stad tillstyrker utredningen förslag undantaget förslaget om en ordning för kommunala läkare, vilket avstyrks.

Stärka kommunernas möjlighet att säkra tillgång till läkare i kommunal hälso- och sjukvård

Stärkt läkarmedverkan i den kommunala hälso- och sjukvården

Göteborgs Stad har övertagit ansvaret för hälso- och sjukvård i hemmet i ordinärt boende från regionen och är landets största vårdgivare för kommunal primärvård. Den regionala primärvården i Göteborg, där läkarna är anställda, är organiserade i 64 vårdcentraler. Det innebär att Göteborgs Stads anställda sjuksköterskor behöver samverka med många vårdgivare inom den regionala primärvården.

Göteborgs Stad instämmer i utredningens bedömning att den största potentialen till en bättre och mer välfungerande läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård finns i att stärka de befintliga strukturerna för samverkan mellan region och kommun. Därtill att förslag som förstärker och förbättrar redan befintliga strukturer bör prioriteras framför andra mer ingripande lösningar.

Utredningen Nästa steg - Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41) lämnade förslag om att regionen ska säkerställa att enskilda som är inskrivna i kommunens primärvård ska ha möjlighet att lista sig hos en vårdgivare som ansvarar för läkarinsatser till ett särskilt boende eller i ordinärt boende och där få en fast läkarkontakt. Göteborgs Stad tillstyrkte förslaget, när det var på remiss och instämde i utredningens analys om fördelarna med att koppla en vårdgivare till ett visst särskilt boende eller kommunalt hemsjukvårdsområde med ett särskilt uppdrag att fullgöra läkarinsatser till berörda patienter.

En sådan ordning skulle ge goda förutsättningar för relationskontinuitet, teamsamverkan samt underlättar planering och samordningen av den enskildes vård och omsorg. Vidare anser Göteborgs Stad att det kan effektivisera den kommunala primärvårdens arbete samt att förslaget medför en viktig förflyttning inom Nära vård. Göteborgs Stad anser att regeringen bör överväga om förslaget i SOU 2022:41 om möjligheten att lista sig hos en vårdgivare med ett särskilt uppdrag bör genomföras.

Lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Göteborgs Stad tillstyrker utredningens förslag om att förslagen i SOU 2022:41 gällande att regionen ska säkerställa att enskilda som är inskrivna i kommunens primärvård vid behov kan få en medicinsk bedömning av en läkare i primärvården dygnet runt. Därtill att kommunen ska säkerställa att enskilda som är inskrivna i kommunens primärvård vid behov kan få en medicinsk bedömning av en sjuksköterska dygnet runt.

Stärkta avtal om läkarmedverkan

Göteborgs Stad tillstyrker det förslag som utredningen lämnar gällande att avtalen bör stärkas genom ett bemyndigande att meddela föreskrifter om läkarmedverkan. Dock anser Göteborgs Stad att begreppet läkarmedverkan ska ersättas av läkaransvar alternativt läkarinsatser i kommunens primärvård. Begreppet läkarmedverkan har lett till otydligheter.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Utredningen föreslår att förslagen i SOU 2022:41 om lagkrav på en ledningsansvarig för kommunal hälso- och sjukvård i alla kommuner samt en ledningsansvarig för planering, uppföljning och samordning av regionens hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunerna ska genomföras.

Göteborgs Stad anser att det remissvar som staden lämnade till SOU 2022:41 är aktuellt att framföra även nu. Göteborgs Stad delar utredningens analyser om att det behövs en förstärkning av den medicinska kompetensen i kommunerna och att det krävs en reglerad ledningsstruktur som tydligt stärker såväl huvudmanna- som vårdgivarnivå. Dock har Göteborgs Stad identifierat frågeställning som behöver fördjupad utredning och förtydligande.

Göteborgs Stad konstaterar att utredningen är tydlig med att det ska finnas *en* person med ledningsansvaret och att den ska vara centralt placerad i kommunen vid en förvaltning kopplad till den nämnd som har det övergripande ansvaret för hälso- och sjukvård i kommunen. Detta kan innebära en problematik för en stor stad som Göteborg, där kommunen är huvudman men vårdgivaransvaret fullgörs av flera andra nämnder. Visserligen är det bra att utredningen påtalar att det är ett stort uppdrag och att utredningen är tydlig med att den ledningsansvarige kan behöva ha en organisation med fler medicinska kompetenser efter behov, exempelvis i en stor kommun. Göteborgs Stad önskar ett fördjupat resonemang samt förtydliganden avseende ledningsstrukturen för att förslagen ska kunna fungera i en stor stad som Göteborg med dess förutsättningar gällande kommunal primärvård. Göteborgs Stad är positiv till förslaget att kommunen har en motsvarande part i regionen vilken ansvarar för att se till att regionen fullgör sitt ansvar gentemot kommunen.

En ordning där kommuner kan anställa läkare

Göteborgs Stad avstyrker förslaget.

Förslaget lämnas samtidigt som utredningens bedömning är att den största potentialen till en bättre och mer välfungerande läkarmedverkan i kommunal hälso- och sjukvård finns i att stärka de befintliga strukturerna för samverkan mellan region och kommun.

Utredningen anser vidare att förslag som förstärker och förbättrar redan befintliga strukturer bör prioriteras framför andra mer ingripande lösningar.

Göteborgs Stad konstaterar, såsom också utredningen gör, att det finns praktiska hinder för kommunala läkare. Hindren handlar om att det finns en läkarbrist, problem relaterade till kontinuiteten i vården för enskilda patienter, vem som ansvarar för vad i förhållande till att regionen har kvar sitt ansvar samt praktiska problem kring bland annat journalföring, provtagning, recept och remisser. Utredningen har inte några konkreta förslag på hur dessa hinder ska lösas. Frågorna lämnas outredda med mer ett konstaterande att de är praktiska hinder kommuner har att förhålla sig vid ett eventuellt genomförande. Därtill ser Göteborgs Stad att det sker en förskjutning av specialiserad vård mot kommunen och Göteborgs Stads bedömning är att regionen lägger större ansvar på kommunerna om möjlighet finns. Göteborgs Stad har svårt att se på vilket sätt ordningen skapar mervärde för patienterna och anser att tydliggöra avtalen för läkarmedverkan är en bättre väg att gå.

Eftersom rätten att anställa läkare baseras på frivillighet är det inte fråga om något nytt åtagande för kommunerna. Finansieringsprincipen blir därmed inte aktuell. Att anställa läkare i kommunal regi blir därmed en kostnadsökning för den kommun som väljer denna tillämpning. Det ska noteras att kommunen idag har möjlighet att anlita läkare på regionens bekostnad om inte regionen uppfyller sina skyldigheter att tillhandahålla läkare. Av utredningen framgår att de i sina samtal med företrädare för kommuner, regioner och intresseorganisationer inte fått kännedom om något fall där en kommun faktiskt skulle ha utnyttjat denna lagstadgade möjlighet. Att förtydliga avtalen för läkarmedverkan är en viktig del i detta sammanhang.

Skapa bättre förutsättningar för personal- och kompetensförsörjning inom den kommunala hälso- och sjukvården

Förslag på åtgärder som gör det mer attraktivt för legitimerade yrkesgrupper att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården

Göteborgs Stad anser generellt att det är positivt att utredningen lämnat förslag som syftar till att göra det mer attraktivt för legitimerade yrkesgrupper att arbeta i den kommunala hälso- och sjukvården. Utredningen förslag om att avsätta särskilda medel till kommuner för vidareutbildning av specialistsjuksköterskor i kommunal hälso- och sjukvård är positiv.

Vid behandlingen av ärendet i kommunstyrelsen förekom skiljaktiga meningar:

Marina Johansson (S) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som anges ovan samt avslag på yrkande från KD, M, L och D den 5 mars 2025 (bilaga A).

Axel Josefson (M) yrkade att kommunstyrelsens yttrande skulle ha den lydelse som framgår av yrkande från KD, M, L och D den 5 mars 2025 (bilaga A).

Vid omröstning röstade Daniel Bernmar (V), Viktoria Tryggvadottir Rolka (S), Jenny Broman (V), Marina Johansson (S), Karin Pleijel (MP), tjänstgörande ersättaren Johannes Hulter (S) och ordföranden Jonas Attenius (S) för bifall till Marina Johanssons yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Jörgen Fogelklou (SD), Axel Darvik (L) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) röstade för bifall till Axel Josefsons yrkande.

Kommunstyrelsen beslutade med sju röster mot sex att bifalla Marina Johanssons yrkande.

Axel Josefson (M), Hampus Magnusson (M), Martin Wannholt (D), Axel Darvik (L) och tjänstgörande ersättaren Nina Miskovsky (M) reserverade sig mot beslutet.

Representanterna från S, V och MP antecknade som yttrande en skrivelse från den 11 mars 2025 (bilaga B).

Emmyly Bönfors (C) antecknade följande till protokollet: Centerpartiet hade ställt oss bakom tjänsteutlåtandet om vi hade fått rösta.

Göteborg den 12 mars 2025
Göteborgs kommunstyrelse

Jonas Attenius

Mathias Sköld

Yrkande angående - Remiss från Socialdepartementet - Stärkt medicinsk kompetens inom kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Förslag till beslut:

I kommunstyrelsen:

1. Göteborgs stads yttrande över remissen justeras så att det tillstyrker att förbudet mot att anställa läkare upphör, med motivering i enlighet med detta yrkande.
2. I övrigt bifalls stadsledningskontorets förslag till beslut

Yrkandet

Texten under rubriken ”En ordning där kommuner kan anställa läkare” i nuvarande förslag utgår och ersätts med följande:

Göteborg stad tillstyrker förslaget.

Mot bakgrund av hur bristfällig samverkan mellan kommuner och regioner var under pandemin är det oklokt att ha kvar ett förbud mot att anställa läkare. Ett ökat handlingsutrymme kan vara avgörande för sjukvården och kommunernas förmåga att klara välfärdsuppgiften i händelse av kris. Det är dock viktigt att en sådan lagändring inte leder till en förskjutning av ansvaret, vilket lämpligtvis förhindras genom flera av de övriga förslag som utredningen för fram.

Yttrande angående yrkande om remiss från Socialdepartementet - Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård

Vi håller inte med KD, M, L och D i frågan kring förbudet angående kommunens möjligheter att anställa läkare, och avser därför bifalla tjänsteutlåtandet i sin helhet. Regionen behöver ta sitt ansvar på området, inte minst i kristider. Vi anser att följderna av partiernas yrkande i ärendet blir en otydlighet i ansvarsfrågan och det kan vi inte ställa oss bakom.